

mindre indskrænkende, end de f. Ex. ere befundne at være nødvendige i Lovdeloven; thi der begynder man først med 12 Aars Alderen at tillade unge Mennesker at arbejde, og jeg tror ikke, at man paa nogen Maade hos os, saaledes som Menneskene her udvikle sig, bør gaa under 10 Aars Alderen. — Der er en Bestemmelse, mod hvilken der har reist sig flere Indsigelser, den nemlig, at Tiden om Morgenen var for silde sat. Nuvel, jeg lægger ikke nogen særdeles Vægt paa, om man sætter Kl. 6 eller Kl. 5, naar man saa kun forandrer de andre Tider derefter og ikke overser, at Hensigten med disse Bestemmelser væsentlig er den, at fri de udviklede Mennesker for Nattearbejde. Et æret Medlem har ment, at man burde tage Kvinderne med, eller i alt Fald de gifte Kvinder. Jeg veed meget vel, at man har gjort det andre Steder, og dette Spørgsmaal har selvsølgelig ogsaa været Gjenstand for min Overveelse, men jeg har anset det for at være rigtigt, at Staten foreløbig holdt sig derfra. Det maa blive en Sag mellem den gifte Kone og hendes Mand, om han finder, at hun bør arbejde i Fabrikken, og om hun bør være fri om Lørdagen. Jeg tror ikke, at det er Tiden til, eller at det vilde finde nogen gunstig Modtagelse i den offentlige Mening, dersom man nu vilde gribe ind i Forholdet mellem Mand og Kone. Det er Grunden, hvorfor jeg for mit Vedkommende ikke har optaget nogen Bestemmelse derom i Loven. Det vil desuden heller ikke ved nogen som helst Lovbestemmelse være muligt at stille Kvinden saaledes, at hun bliver for sit Djem, hvad man maa ønske, at hun skulde være; det afhænger af Betingelser, hvorover Lovgivningsmagten ikke er raadig.

Jeg skal endnu kun tillade mig en Bemærkning med Hensyn til Inspektør-Institutionen. Jeg anser det for at være nødvendigt, at en saadan Institution indstiftes, og jeg er fuldstændig enig med den ærede Landstingsmand (Zessen) i, at dersom man vil stryge denne Institution, da vilde de øvrige Bestemmelser i Loven være ligesaa magtesløse som den Bestemmelse, vi hidtil have havt, nemlig i Forordningen af 1800, hvor der i almindelige Udtryk staar, at en Læremester ikke maa overanstrengte sine Læredrenge; men paa den anden Side giver jeg ogsaa den ærede 1ste Landstingsmand for 1ste Kreds (Madvig) Ret i, at det, saaledes som vor Fabriklovgivning nu er, maaske vil kunne synes at være temmelig lidt at instituere en saadan Tilsyns-Institution som den, der her er foreslaaet; jeg vil imidlertid bede det ærede Medlem at lægge Mærke til, at det dog er af højeste Betydning for Staten og Samfundet, at der tages fat netop der, hvor der nu tages fat, og dernæst ikke at overse, at det nærværende Lovforslag kun er en Begyndelse til yderligere Bestemmelser, hvormed Tilsynet selvsølgelig ogsaa vil komme til at paahvile den her faste Institution, og at denne end mere

har eller vil kunne faae en ganske overordentlig Betydning, om man er saa heldig at træffe de rette Mand, navnlig med Hensyn til Udviklingen af vor fremtidige Fabriklovgivning. Et æret Medlem har ment, at der burde ansættes faste Fabrikleger. Jeg har ikke troet, at det vilde være til nogen Nytte, saaledes som Lægeholdene ere her til Lands, og efter den store Lethed, som det paa de fleste Steder, hvor der kan være Spørgsmaal om Fabrik anlæg, vil have at komme i Forbindelse med en Læge. Der vil maaske mangle en officiel Anerkjendelse af, at han er Fabriklæge, men faktisk vil det dog stille sig saaledes, at han vil være Læge for den Fabrik, i hvis Nærhed han bor. Det forekommer mig, at det ærede 4de Medlem for 10de Kreds (Schøler) gif noget for vidt ved den Bødsommelse, han fremsatte om Forslagets Omraade. Forslaget forbyder aldeles ikke at sysselsætte Børn, men det forbyder kun at sysselsætte dem i Fabrikker og Værksteder udenfor Hjemmet, og naar der er tale om, at dette kan have sine store Uanskeligheder ligeoverfor smaa Fabrikker, da erkjender jeg Rigtigheden deraf, men jeg vil dog atter her spørge med det ærede 1ste Medlem for 1ste Kreds (Madvig): hvor skal Grændsen trækkes, og sige, forsøg paa at trække den. Jeg tror, at det er fast umuligt gennem almindelige Lovbestemmelser at gjøre det, og jeg har derfor ikke vidst nogen anden Vej at gaa end den, der er foreslaaet i Lovforslagets § 8, hvor der er givet Ministeren Bemyndigelse til at kunne rette Forordningerne noget efter de givne Tilstande, dog ikke saa vidt, at det overhovedet kan tillades Børn under 10 Aar eller under 14 Aar at arbejde mere, end selve Lovforslaget tillader. Jeg skal tillade mig at anbefale det ærede Thing dette Lovforslag; jeg skal være villig til at gaa ind paa enhver Modifikation, som jeg tror er forenelig med Formaalet for det, men jeg tror ikke, at det er rigtigt at udsætte enhver Behandling af disse Spørgsmaal længere, end det allerede er sket, og heller ikke tror jeg, at det paa nogen Maade vil være tilraadeligt at tage den væsentligste Faktor bort, nemlig det Tilsyn, som er foreslaaet i Lovforslagets 4de Afsnit.

Schøler: Den ærede Minister mente, at jeg var gaaet vel vidt i mine Betragtninger over Lovforslagets Omraade, da det ikke i Lovforslaget var forbudt i alle Tilfælde at anvende Børn, men kun at anvende dem i visse Forhold; men der staar i § 1 „Fabrikker og Værksteder“, og „Værksted“ er et meget vidt Begreb; jeg nævnte for Smedeværksteder, og jeg kan fremdeles nævne Smedeværksteder. Det er det, jeg især har inod, at det forbydes Børnene at arbejde før Kl. 6 om Morgenen, og at dette endogsaa gjælder for unge Mennesker imellem 14 og 18 Aar, hvem jeg ikke kan henregne til Børn. Man vil efter min Overbevisning gjøre disse unge Mennesker en slet Tje-